

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80
Uredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajine
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

»Dajte mi da kroz tri godine odga-
jam djecu i zasijam ću sjeme, koje
se ne će nikada zatrli...«
ODGAJAJMO DJECU U LJUBAVI
PREMA ZAROBLJENOM ZAVICAJU

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

STARA DOMOVINA NAM NALAGA NOVE DOLŽNOSTI

Zvedel sem, da se združujeta obe društvi, ki zbirata primorske rojake, »Jadran« in »Nanos«. Ta vest me je silno razveselila. Spomnil sem se, kako so Primorci javno delovali zadnja desetletja pred svetovno vojno in začutil tajno njihovih političnih in kulturnih uspehov. Saj ni dovolj ugodna atmosfera tedanje avstrijske uprave (Hohenlohe) na Primorskem. Samo pamet, zrelost naroda je te uspehe omogočila. Pečam se s tržaškim ozemljem, ki mu je bilo merodajno politično vodstvo za Trst in Istro. Razvoj je bil ograničen in harmoničen. Na narodnem delu so res sodelovali vsi sloji. Idealna demokracija se je uveljavljala povsod. Štel se je vsak poseameznik, vsakomur se je določalo mesto za delo in pravice. Kulturno delo se je ustvarilo silno brzo v masah. — Nivó teh je bil izravnani in na zelo visoki stopnji. Povsod je bil začetek s pevskim društvom. Kako se je mogel prezreti ogromen učinek teh društev na vzgojo naroda drugod v Sloveniji? Kako so dvignila družabnost ljudstva in ga osposobila za vsako organizacijo in tudi za politično delo. V vasi, kjer je uspevalo pevsko društvo, so prenehali fantovski pretepi, kakor bi odrezali. Plemenitejša tekma je zavzela mesto mrvenja moči s pretepom. Ljudje so postali na vaseh sposobni za vsako drugo organizacijo, ker so postali socijalni. Izvrstno so uspevala olepševalna društva, gospodarska društva, hranilnice in posojilnice. Posameznik se je čutil za del celote in se je trudil, da se celoti ne zameri. Postal je socijalen. Kriminalnost je skoraj izginila. Primorska sodišča so bila najmanj zaposlena v kazenskih in celo v civilnih zadevah. Ali ne povemo lahko s ponosom, da ni bilo nekaj let pred svetovno vojno pri dveh primorskih okrajnih sodiščih celo leto sploh nikakega kazenskega postopanja. Bili sta to edini sodišči v Avstriji, ki sta se podičili z belo zastavo. Velik kulturni dokument! Po vaseh velika solidarnost. Tudi posledica družabnosti. Ko je zidal kmet hišo ali hlev, so mu sosede opravili vožnje zastonj, ne da bi jih za to prosil. Na sami spodobnosti so sklepali življenje stari ljudje. Brez preužitka so dobili, kar jim gre. Kdor bi ravnal slabo s starši, bi se zameril celoti. To zaleže več kot paragraf in pogodba. Politična znatna svoboda je ustvarila človeka odkritega, ki je hrabro izpovedoval svojo politično vero in ji bil zvest. Ni bilo hlapčevstva niti napram državnim funkcionarjem niti napram narodnim voditeljem. Spoštovanje je bilo odkritosrečno, toda tudi zaslužno je moralo biti. Državni poslanec je moral biti v stiku z narodom. Dr. Rybač je moral takoj po vrnitvi z Dunaja od zasedanja državnega zbora sklicati velik političen shod, ki se ga je z velikim zanimanjem udeleževalo več tisoč ljudi. Volilci so jim bili zvesti. Intrige so bile izključene.

V Trstu in Istri ni nihče vrašal ali je kdo Slovenec ali Hrvat, ne da bi se zato premikala jezikovna meja. V čisto slovenskem okraju Podgrajskem je kandidiral l. 1911 Hrvat prof. Mandič in edini kandidat v stari Avstriji ni imel sploh protikandidata. Za deželni zbor istrski je bil izvoljen Slovenec Sanci in v čisto hrvaškem

„Süd-Tirol“ – „Alto Adige“

Problem, koji je zainteresirao 40 milijuna narodnih manjina – Jedinostveni slučaj u historiji – Dva razmatranja

Pitanjem preseljivanja Nijemaca iz Južnog Tirola pozabavila se u posljednje vrijeme cjelokupna svjetska štampa, tako da je na časove stavljeno u pozadinu čak i pitanje Danziga. Iz važnih razloga, kojih ovdje ne možemo iznijeti mi nismo u tom pitanju zauzimali svoga stanovništva, nego smo se ograničili na sušto registriranje vijesti iz drugih vjela, odnosno na objelo-

Narodne manjine moraju biti most među dvjema prijateljskim državama

Pred dvadesetak dana počele su strane, a i domaće novine donositi vijesti o sporazumu između Italije i Njemačke da se Nijemci, talijanski državljani iz Južnog Tirola presele u Njemačku. Da ostave dakle svoju zemlju, u kojoj stanuju otkako postoje Nijemci, a da Italija dobije i etničku, a ne samo političku granicu na Brenneru.

Kad su nastala takova razmatranja u evropskoj štampi potvrdile su i talijanske novine da će zaista biti iseljeni svi njemački državljani koji stanuju u pokrajini Bolzanu (Južni Tirol), a da će se dati mogućnost da se isele i talijanski državljani njemačke narodnosti, koji stanuju na njemačkom teritoriju. I njemačke i talijanske vlasti izjavljuju da će ići na ruku iseljenicima, ali da preseljenje autohtonih Nijemaca neće imati karakter sile, već dobre volje.

Ova odluka o iseljenju Nijemaca nije stvorena sada već prigodom sastanka Hitlera sa Mussolinijem u Italiji, ali sada je sazrela. Ovakav način rješavanja pitanja manjine nije ni nov. Bili smo svjedoci iseljenja mnogo većeg broja Grka iz Male Azije. Ali tamo je izvršeno preseljenje kao rezultat ugovora poslije međusobnog rata. Između Italije i Njemačke ne samo da nije rata već su u najprijateljskijoj suradnji u općem političkom djelovanju, jer su im ideološke smjernice uređene vlastitog unutrašnjeg društvenog života i vanjske politike identične. Ne čini se ovo preseljenje pučanstva ni iz kakve naklonosti jedne prema drugoj državi, već je to nastalo iz nužde, koju u sebi nosi svaka svijesna narodna manjina.

Opetovano smo naglašavali da narodne manjine između dviju država moraju biti most za dobre prijateljske odnose. I prijateljstvo može biti samo tada iskreno ako skupnost jedne države ne strahuje za nacionalni život svoje nacionalne manjine u drugoj državi. — Obratno uništavanje narodnih manjina neprirodnim sredstvima mogu nastati žarišta opasna za mir. Do tog je uvjerenja konačno morala doći i službena talijanska politika.

Hitler je naglasio da za svakim Nijemcem, gdje god se on nalazio na svijetu stoji kompaktni sav njemački narod. Od toga nisu bili izuzeti ni južnotirolski Nijemci. Njima je to pače davalo opravdanje u nacionalnoj otpornosti. Nu oni nisu smjeli biti rđa na osovini. Hitler se je radi tvrdosti saveza sa Italijom odrekao aspiracija na nacionalno njemačko područje u Južnom Tirolu, ali za Nijemce se brine. On im daje mogućnost da se presele u Reich. Tko neće da bude pod Italijom, tko neće da se sačuva kao Nijemac, neka se preseli u Njemačku. Kod koga je priručnost do zemlje, koju su obrađivali on i njegovi predci, ljubav do rodne kuće i okoline jača

okraju Bužeškom. Tu je že pred vojno živela prava, bratska Jugoslavija. Političen časopis je hodil u vsako hišo. Globoko je prodrila slovanska in jugoslovanska zavest. Celo balkanska v zadnjih desetletjih 20. stoletja. Ob izbruhu vojne so vsi vedeli, kam spadam. Ni bilo denuncijantov. Celo orožniki so mislili enako z narodom.

Kako je ta narod dočakal porođenje Jugoslavije! Kako bi ji služil s svojo zrelostjo, pridnostjo, humanostjo in treznostjo! Ni mu bilo sojeno! Pojem domovina mu je bil pojem življenja. To je primorskemu kmetu tudi domaćija. Nikoli je ni prodajal. Do okupacije!

danjivanje službenih saopćenja zainteresiranih strana.

Od jednog prijatelja izvan redakcije primili smo jedno razmatranje o tom problemu, koje rado donosimo, a radi informacije objelodanjujemo i članak jednog ovdjašnjeg dnevnika. Ističemo da ni jedno ni drugo nije ono stanovništvo, koje mi u tom sklopu pitanja, jedinstvenih u historiji, zauzimamo.

od nacionalnog osjećaja Nijemaca, taj je prepušten na odnarođenje. Ali i njima je Hitler išao na ruku u toliko, što ih vodja svih Nijemaca autorizira da se mogu denacionalizirati. Oni će prestati biti Nijemci ne posv ojoj odluci već po pristanku svih Nijemaca. Tomu odnarođivanju će podležti mnogo lakše, jer će imati moralno opravdanje.

Za nas je važno da možemo konstatirati da i oni koji nijesu postojanje pitanja narodnih manjina, moraju ga rješavati i kod malih skupina, a i to da se osjećaj narodne pripadnosti ne da ugasiti nikakvim mjerama protiv prirode. Bivši Süd-Tirol — sadašnje i pravo sutrašnje Alto Adige bit će nam najboljim kruskim svjedočkom ovoj našoj tvrdnji.

Preseljivanje Tirolaca

Splitski »Hrvatski Glasnik« od 21. o. m. donosi o tom problemu, koji danas zanima sve narodne manjine na svijetu, a naročito u Evropi, ovaj članak:

Pošto je jedna poluslužbena njemačka agencija već najavila, da će Nijemci iz južnog Tirola morati napustiti zemlju svojih djedova i potražiti utočišta u Njemačkoj, počinje i južno-tirolska štampa obazrivu prikazivati javnom mišljenju u zemlji i inozemstvu problem preseljivanja Nijemaca. Poslušnička »Provincia di Bolzano« piše na temelju ovog pisanja agencije, da ovaj plan odgovara istini i napada veoma žestoko stranu štampu, koja u preseljivanju Nijemaca vidi opasan eksperimenat za male narode u Srednjoj Europi. Nakon dugog zaokolišavanja priznaje poluslužbeni talijanski list, da je pitanje preseljivanja Nijemaca iz južnog Tirola uglavljeno specijalnim ugovorom između Hitlera i Mussolinija i da se proteže uglavnom na one elemente, koji u pravnom i duhovnom pogledu gledaju u Trećem Reichu svoju domovinu. U istom službenom listu talijanske vlade za južni Tirol nalaze se i ovi retci: »Južni Tirol je talijansko zemljište, pa je zato posvema normalno i opravdano, da se fašistička politika razvija i ovdje i prema opsegu i prema dubini, kao što je potpuno opravdano, da Njemačka, pošto je priznala talijanstvo ove pokrajine u izjavama i službenim dokumentima, ne priječi fašiziranje ove pogranične pokrajine, kao što bi to

Ali smo mogli, vrženi na pot, v čisto drugem ozračju med brati v Jugoslaviji razviti blagodejno svoje dobre lastnosti? Ne docela. Bili smo prešibki, po številu in zlasti po sredstvih. Dolžni pa smo svoji stari domovini, da jih razvijemo, ko smo se vživeli in spregledali. Dolžni smo tudi novi domovini Jugoslaviji, ki je naša mati in ki ji zato ne smemo nikoli ničesar očitati in nič zameriti. Grešijo lahko samo ljudje, domovina nikoli. Služiti ji je treba z vso ljubeznijo in z vsemi nadami.

»Jadran« — »Nanos«, z združenimi silami na plan!

Dr. Vinko Rapotec, Maribor.

htjele zapadne države.« — Turinska »Stampa« obara se uglavnom na francusku štampu i govori o inozemnim špekulacijama. Ne može biti govora — nastavlja isti list, o progonima i prisilnim deportacijama, ako se radi o organiziranom, mirnom i sredjenom preseljivanju.

Iz ovih oskudnih vijesti nastoje Tirolci, da doznaju nešto više o sudbini, koja je namijenjena njihovoj zemlji. Sigurno je, da je Hitler pristao na potpuno talijaniziranje južnog Tirola, i da se radi o uklanjanju zadnjih ostataka kulturnih tekovina Njemstva, a naročito o uklanjanju jezičnih osebina njemačkog Tirola. Preseljivanje samo je sredstvo da se potpuno osigura utjecaj talijanskog elementa u južnom Tirolu.

Sa talijanske se strane tvrdi, da se radi samo o dobrovoljnom odlasku, i da nikome neće biti oduzeta njegova imovina, da niko neće biti prisiljen na iseljivanje ako neće. S druge strane nije do sada utvrđeno, pod kojim uslovima bi mogli Nijemci iz južnog Tirola ostati u svojoj domovini. Po svoj prilici samo onda, ako njihov ostanak ne dolazi u sukob sa potpunim talijaniziranjem ove pokrajine. I u krugovima Nijemaca iz južnog Tirola ne postoji više nikakva sumnja o ciljevima talijanske politike, te su uvjereni, da im ne će preostati drugo nego priznati, da je Njemačka žrtvovala svoje sunarodnjake iz viših svojih političkih interesa, te da moraju priznati, da je prošlost konačno pokopana. Nijemcima iz južnog Tirola, kojima je naročito prirasla srcu njihova rodna zemlja, koju brane vijekovima, ne će biti lako napustiti zemlju svojih otaca i borbu za narodni karakter svog kraja.

Niti Njemačka niti Italija nisu pitale, što misle Nijemci iz južnog Tirola o ovom političkom aranžmanu, i to će valjda najviše i olakšati odluku južnotirolskih Nijemaca, što imaju činiti. Politički je i onako najveći dio ovih srstao s talijanskim prilikama i običajima, i ne će im preostati ništa drugo, nego da napuste gajenje svog narodnog jezika u obitelji, pošto je i onako njemački jezik bio davno isključen iz škole i javnih institucija. Italija stavlja samoodredjenje Tirolaca izvan zakona sa tvrdnjom, da su Bog i priroda stvorili granicu na Brenneru. — Onima, koji ne će da žrtvuju svoj jezik i svoju kulturu, omogućuju i olakšavaju Rim i Berlin iseljivanje u veliku Njemačku. — One pak, koji hoće postati stopostotni Talijani, rješio je Hitler svojim ugovorom s Mussolinijem svake obaveze na vjernost i bit će stvar Italije, da koliko je moguće olakša njihovu tešku sudbinu.

Ima mnogo znakova da postoji pripravnost Italije u tom pravcu, ali jedno neda se više odgoditi ni izbjeći, a to je, da ne samo politički i geografski, nego i kulturni i jezični pojam »Južni Tirol« nestaje konačno iz povijesti, a bit će u punom smislu riječi u svakom pravcu zamjenjen sa talijanskim Alto Adige.

Iseljenje Grka iz Turske i Turaka iz Grčke ne može se uporediti s južnim Tirolom, jer se je to priseljivanje izvelo pod pritiskom životne nužde u

PRIJE DESET GODINA

Sa datumom 22. srpnja 1929. izašao je prije 10 godina prvi broj »Istre«.

Zapravo je trebao izaći dne 5. srpnja, na dan naših slavenskih apostola Sv. Cirila i Metoda ali je uslijed raznih i mnogobrojnih zaprijetki zakasnio za par tjedana, tako da je zapravo došao u ruke pojedinih prijatelja istom pod konac srpnja. List je u podnaslovu bio označen kao »glasilo Istrana u Jugoslaviji«, s mottom našeg barba Rike: »Kad je pala crna tama, njena i duša pošla s nama.« Izašao je kao mjesečnik na 12 stranica, a vlasnik mu je, izdavač i odgovorni urednik bio Ernest Radetić.

U uvodniku »Nekoliko riječi umjesto programa«, napisano je među ostalim i ovo: »Ne mrzimo nikoga i ne vapimo ni za kakovom osvjetom. Teške su danas prilike i mi nećemo da budemo kamen smutnje i spoticanja. Suvise volimo i onu braću ispod Učke i ovu okraj Velebita a da bismo mogli dopustiti, da zbog nas ikome ma i jedna samo vlas padne s glave, prem smo sami i za jedne i za druge vazda spremni, da — ako je potrebno — žrtvujemo i svoje živote...«

»Stav naš prema istokronoj braći u Jugoslaviji jasan je i otvoren: ljubimo »ve podjednako i dat ćemo sve do posljednje kapi krvi, da nam nova domovina bude što sretnija. Ne zaboravljamo žrtava, štoto ih braća doprinesoše za nas. Bijasmo oduvijek njihovi miljenici, možda upravo zato, što bijasmo najnesretniji... I danas, kao vazda dosad, nailazimo oko sebe otvorena bratska srca, koja nam s ljubavlju otvaraju domove, dijeleći s nama i dobro i zlo. Bol naša za Istrom i njihova je bol. Čeznja naša i njihova je čeznja...«

»Ponavljamo nijesmo buntovnici ni nemirni duhovi i ne želimo, da budemo kamenom smutnje. Ne mrzimo nikoga, a mnogo, veoma mnogo ljubimo. Ljubimo grudu, koja nas je rodila i braću, koja ostadoše na njoj, na mrtvoj straži. I tu ljubav do braće, do rodne grude, krvlju i znojem otaca naših natopljene i gomilama kostiju njihovih zasijane, to je sav naš program.

U želji da povećamo sve one bezbrojne redove naših Istrana ovdje u Jugoslaviji i trajno podržavamo u srcima njihovim i djece njihove tu ljubav, pokrećemo i ovaj list.«

Iza toga slijedi pjesma »Zemlja naših snanja« od Rikarda Katalinića-Jeretova, pa pismo dra Dinka Trinajstića »Istria« pod naslovom: »Potrebno je, da ovaj naš krugom opojni svijet ne zaboravi na trpeću nam braću...«, zatim »Riječ Nestora istarskih boraca« prof. Vjekoslava Spitića, pa »Pozdrav istarskog oca, hrvatskog bana dra Mate Laginje«, koji je ležeci u krevetu teško bolestan dao podulju izjavu. Iza toga slijedi članak »Nekoje naše nevolje u ovih 10 godina«, koji bi i danas bio jednako aktuelan, pa »Franina i Jurina«, te »Vijesti iz Istre«, registriranje pisanja talijanske štampe, prikaz nove Gervaisove zbirke »Čakavskih stihova«, »Mala kronika« i konačno istarska novela »Lucia«.

Prvi broj morao je biti razaslan prijateljima u zapečaćenim kuvertama, a štampan je bio samo u 1000 primjeraka. Drugi broj bio je štampan u 1500, treći u 3000, a četvrti već u 4000 primjeraka, što najbolje potvrđuje kakav je bio odaziv među Istranima.

SPOMENIK RADGONSKIM UPORNIKOM IN MAJSTROVIM BORCEM

30. maja so potekla že štiri leta, odkar so bili smrtni ostanki slovenskih vojakov bivšega avstrijskega pehotnega polka 97, ki so bili ustreljeni kot jugoslovanski uporniki 27. in 29. maja 1918. v Radgoni, in Majstrovih borcev, padlih februarja 1919. v bojih za Radgono, položeni na pokopališču v Gornji Radgoni k večnemu počitku.

O priliki pogrebnišnih svečanosti, katere so se udeležili v častnem številu tudi zastopniki naših emigrantskih društev, se je sprožila misel, da naj se postavi tem junakom trajen spomenik.

Sedaj je pripravljen odbor za postavitve tega spomenika pod vodstvom člana občinske uprave Hrstja in predsednikov gornjoradgonskih narodno-obrambnih društev, kakor podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda, Narodne odbrane, Sokola in drugih, sprejel osnutek arhitekta Kregarja iz Ljubljane. Spomenik bo ostal na prostoru pred cerkvijo. V ta namen se bosta porušila stara mežnarja in stara šola ter se bo tako nastal prostor planiral.

Vsa dela bodo predvideno dovršena v septembru in tedaj bo velika slavnost z odkritjem spomenika. Ker bodo ob tej priliki prihitela razna društva iz bližnje in daljnje okolice, ne bodo smela manjkati tudi naša emigrantska društva, saj so bili radgonski uporniki iz leta 1918 primorski rojaki.

Ker nima pripravljalni odbor zadostnih sredstev za dela, ki so združena s postavitvijo spomenika, se obrača s prošnjo za prispevke na jugoslovansko javnost. Prišpevke prejema »Pripravljalni odbor za postavitev spomenika radgonskim žrtvam in Maistrovim borcem v Gornji Radgoni«.

državi koju se nije moglo nazvati kulturnom. U južnom Tirolu ide se za nečim sasvim novim, do sada nepoznatim u međunarodnom pravu, gdje se jedna narodna manjina postavlja pred izbor, da napusti zemlju, koja je njena vlasnost, ili da se za uvijek odreče svog narodnog karaktera.

Iz rodnog kraja

UGRIZLA GA ZMIJA

Hrušica. Prošlog tjedna zadesila je teška nesreća našeg seljaka Fabijančić Antona zvanog Žnjidarov; on je išao u najam kositi travu i u podne za vrijeme odmora zavukao se je pod jedan grm gdje je i zaspao. Na njegovu nesreću do njega je doplazila zmija otrovnica koja ga je ugrizla u desnu ruku povrh šake. Odmah je prevezen k liječniku u Podgrad koji mu je dao injekciju protuotrova, ali kako je postojala opasnost po život od otrovanja dao ga je hitno odvesti u bolnicu.

BOLEST SVINJA

Jelovice. Povrh svih nesreća koje nas prate već niz godina, ove nas je godine posjetila još jedna koja nam je zadala veliki udarac, a to je bolest svinja. Mi smo seljaci velikom mukom u proljeću nabavili mlade svinje za uzgoj, mnogi su i novac posudili, samo da mogu nešto nabaviti, ali nesreća koja nas prati oduzela nam je i ovu malu nadu. Mi smo u selu imali oko 45 svinja a kako su nastali topli dani i suša, svinje su počele crkavati; do sada je pocrkalo 34 komada.

Čim se je ova bolest pojavila bio je pozvan veterinar koji je sve cijepio protiv ove bolesti, ali nakon cijepjenja svinje su i dalje crkavale.

Cijelo je selo u velikom strahu i za ostalu marvu, a osobito za ovce, da se ne bi ova bolest prenijela i na njih, pa su zbog bojazni ove zaraze sa strane vlasti poduzete stroge mjere.

PRIGNJEČILA GA KOLA

Skadanjščina. Prošlog tjedna desio se jedan neugodan slučaj našem seljaku Hrvatini Antunu koji je teško ostao ozlijeđen. On je vozio kući puna kola sijena, i na jednom zaokretu htio je pridržati kola da se ne bi prevrnuła, ali na svoju veliku nesreću. Kola su bila preteška te su se prevrnuła i njega prignječila. Zadobio je teške unutrašnje ozlijeđene, a kako nije nikoga bilo u blizini da bi mu pomogao to je ostao pod kolima. Kada su nakon duljeg vremena našli susjedi teškom su ga mukom izvukli onesviještena ispod kola. Morali su ga smjestiti u bolnicu. Njegovu je stanje vrlo teško i ne zna se da li će ostati na životu.

TALIJSKI PRIJESTOLONASLJEDNIK U NAŠIM KRAJEVIMA

Trst. — Prijestolonasljednik princ Umberto, kao vrhovni inspektor talijanskog pješaštva doputovao je u Trst i posjetio je vojničke posade na području tršćanske pokrajine, kao i vojničke logore na Snježniku i uz granicu. Nakon toga posjetio je grobove palih ratnika po Goričkoj i vratio se natrag u Rim.

OFURILA SE KIPUĆOM JUHOM

Altura. — Mala 2-godišnja Marija Don, ne mogavši dočekati, da joj majka dađe jelo, koje se hladilo na stolu, sama se dovukla do stola: povukla k sebi zdjelicu s vrućom juhom. Zdjela se prevrnuła, a kipuća juha razlila se djetetu po licu. Djevojčica je zadobila teže opekline, pa je morala biti prevežena u bolnicu.

POSKLIZNULA SE NA »ŠTERNI«

Labin. Marija Andrijančić žena Martinova pošla je na »šternu« po vodu. Kad se je vraćala sa šterne sa sićom punim vode, omakla joj se noga i ona je tako nespretno pala na zemlju da je prelomila ključnu kost.

JUGOSLAVENSKI POSLANIK U RIMU PROŠAO KROZ TRST

Trst. — Vraćajući se iz Beograda jugoslavenski poslanik na Kvirinalu u Rimu, Boško Hristić, zadržao se na prolazu 21. o. mj. u Trstu. Nakon kraćeg boravka prosljeđio je u Veneciju.

LJUDI SE ŽENE NA VELIKO

Trst. — Centralni statistički institut u Rimu objelodanjuje statistiku vjenčanih u prvih 5 mjeseci ove godine. U svemu su od siječnja do konca svibnja ove godine u cijeloj Italiji bila obavljena 119.064 vjenčanja; laniške godine bilo je u istom razdoblju 116.997 vjenčanja. U Julijskoj Krajini bilo je u to vrijeme ove godine 3115 a laniške 2258 vjenčanja.

GRADI SE ISTARSKI VODOVOD

Pula. — Velika oskudica vode u Istri, koja znači za sušnih godina najveću nevolju istarskog pučanstva zadavala je oduvijek svakoj vladi velikih briga. Posljednjih godina pokušalo se to pitanje riješiti gradnjom vodovodne mreže, pa su tako neki gradovi opskrbljeni pitkom vodom. Pokrajina je, nažalost, osobito po selima, još uvijek bez vode. Za suše moraju seljaci često po nekoliko sati daleko ići po vodu, da im blago ne pocrkava.

Puljski prefekt dobio je ovih dana od ministarstva poljoprivrede i šuma obavijest, da je u svrhu izgradnje vodovoda odobreno 14 mil. lira. Da bi se s radovima moglo odmah započeti na račun te svote bit će odmah isplaćeno 8 i pol mil. lira. U svemu kažu, da će biti predviđeno za Istarski vodovod 57 mil. lira. Za otoke do

sada nije još ništa predviđeno, iako oni najvećma stradaju od suše. Navodno se sada ispituju hidrične okolnosti Lošinja i Cresa, pa će Ministarstvo za javne radove i o tom donijeti skoru odluku.

IZLETI NA KUPANJE

Pazin. — Kako se u Pazinu na Fojbi, zbog velike suše i nestašice vode, ne može kupati, to se priređuju svake nedjelje izleti u Poreč. Iz Pazina vodi u Poreč lijepo asfaltirana cesta, kojom se put od Pazina do Poreča može za vrlo kratko vrijeme autobusom prevaliti. Odlazak iz Pazina je u 7 sati ujutro, a povratak iz Poreča u 5 sati popodne. Autobus stoji tamo i natrag 8 lira.

VJENČANJA U PULI

Pula. — Od 3 do 19. o. mj. vjenčali su se u Puli među ostalima: Rudolf Tončić iz Pule s Ljubicom Gei iz Trsta — Josip Mičelin iz Pule s Ljudevitom Peruško također iz Pule — Miljenko Lorencin s Fumom Zuccom iz Pule — Filipić Josip iz Pazina s Marijom Modrušan iz Zminja — Milo Ivan i Peršić Štefanija iz Pule.

KRIZMANJE U HERPELJU

Herpelje. — Sredinom ovog mjeseca posjetio je župu Sv. Peter biskup Santin iz Trsta, da podijeli djeci svetu potvrdu. U svemu je bilo krizmano 160 djece. Biskupa su dočekali predstavnici civilnih i vojničkih vlasti.

POHVATANI KRIOMČARI OPOJNH DROGA

Trst. — U Trstu je postojala centrala za kriomčarenje opojnih droga u Egipt i druguda na istok. Kriomčari su droge nabavljali iz Jugoslavije, a raspačavali bi ih pomoću svojih veza na porobroima »Marco Polo« i »Vulcania« po bližem i daljem istoku.

U jednoj periferijskoj gostionici »Al paradiso«, kojoj je bio vlasnik neki Antun Bucher imali su svoje skladište i čitavi ured.

Policija im je ušla u trag, zaplijenila im oko 3 kg herojina (kg stoji 14.000 lira) i uapsila desetak osoba. Sudeći po imenima ima dosta naših među njima kao na pr. neki Josip Sancin, Karlo Štrukelj, Ema Mandić i Miloš Kumbat.

PETNAESTGODIŠNJI DJEČAK TEŠKO RANIO STARCA

Rovinjsko Selo. — 52 - godišnji Pero Lavižat čuvao je u polju kukuruz i tom prigodom je zaspao. 15-godišnji Josip Miščeta došuljao se do njega i udario ga štapom po glavi. Lavižat se digne i potrči za njim, ali u zao čas! Miščeta izvuče revolver, okrene se i na udaljenost od 3 metra opali dva hica. Teško ranjeni Lavižat otpremljen je u puljsku bolnicu, gdje je nad njim izvršena operacija, ali ima malo izgleda da će ostati na životu. Miščeta je uapšen.

OVČARSTVO U RIJEČKOJ POKRAJINI

Rijeka. — Ovčarstvo, koje je nekada u riječkoj pokrajini, a naročito na otocima bilo lijepo razvijeno, naglo propada. Dok je prilikom posljednjeg popisa, izvršenog 1930 godine bilo u riječkoj pokrajini 7502 ovce i 1843 koze, što znači otprilike 85 ovaca i 17 koza na četvorni kilometar — koncem godine 1937 bilo je za 1223 ovaca manje, ali za 1149 koza više. Poznato je da su koze najveći uništavač šuma, pa je neko vrijeme bilo zabranjeno u Istri držati ih. Medjutim koza je za siromašne obitelji daleko rentabilnija od ovce i to je u današnje doba velike bijede, uzrok, što se sve više množi broj koza, a pada broj ovaca.

SRUŠIO GA VAL I SLOMIO RUKU

Barkovlje. — Alojz Kodrin želeći pristati sa svojom ladjicom na obali u Barkovlju bio je zahvaćen jednim jakim valom tako jako da je pao na dno barke. Tom je prilikom prebio ruku, pa je morao u bolnicu.

»U TRSTU NEMA NIKAKVIH MANJINA« KAŽE UREDNIK »PICCOLA«

Trst. — Tršćanski »Il Piccolo« donosi dva članka povodom glasova engleskog i francuskog novinstva, da će Italija na 10 godina prepustiti Trst Njemačkoj. Jedan je članak napisao ravnatelj »Il Piccolo« Rino Alessi, Mussolinijev prijatelj. U tom se članku kaže, da su ove vijesti demantirane iz Berlina, te se po tome najbolje vidi njihova istinitost. Dalje u članku se kaže: »Trst je jedan od ključeva Srednje Evrope. On je u središtu jedne od najvažnijih i najvećih borbi moderne povijesti. Za njegov trajan posjed i za jamstvo na Julijskim Alpama bore se tri etničke skupine: latinska, njemačka i slavenska. Talijanski narod žrtvovao je za njega cvijet svoje mladosti i prolijevao krv za vrijeme svjetskog rata. Trst pripada već 20 godina Italiji te nema nikakvih manjina i on je čisto fašistički grad.«

100.000 tršćanskih Slovenaca, koji su po njihovim vlastitim statistikama 1918 još bili u Trstu, izgleda da su u ovih 20 godina, po mišljenju Rina Alessi-a, svi umrli.

PADEL V 256 M GLOBOKO JAMO

Bazovica. — Pretekloga tjedna se je zgodila v blizini Bazovice in sicer v kraju Pesek imenovanem težka smrtna nesreća. Pojski čuvaj 55-letni Franc Fonda, stanujoč v Bazovici, je padel v jamo, ki je bila skrita med grmovjem in zaraščena. Ta jama je prav za prav jašek davno opuščenega rudnika in je globok 256 m. Seveda je bil nesrečni Fonda takoj mrtev. Čez dva dni so organizirali reševalno ekspedicijo, ki so jo tvorili člani tržaškega jamarskega društva in dvignili njegove zemske ostanke ter ga pokopali na domačem pokopališču. Pred kakimi 40 leti je tod iskala rude znana veletovarna škoda iz Plinja in tudi pričela z eksploatacijo rudnega ležišča. Izkopali so jašek 256 m globok in še okoli 700 m dolg rov. Rudne žile pa so bile slabe in revne, pa se zaradi tega ni splačala eksploatacija in rudnik so končno opustili. Odprtina je bila nezavarovana in je zaradi tega že marsikdo našel smrt v globinah opuščenega rudnika. Kmalu pa so ljudje na to jamo pozabili. Sedaj pa bodo končno nevarno jamo ogradili, da bi preprečili še nadaljne nesreče.

IZVOZ NAŠEGA LESA V ITALIJO SE DVIKA

Trst. — Kljub temu, da je pred vrati sezona, ko na lesnem tržištu zavlađa nekaka tišina in pričnejo kupčije slabeti, moramo letos pri nas ugotoviti izredno živahno lesno trgovino in pa dvig cen lesu. Med najbolje kupce moramo sicer letos smatrati za Jugoslavijo Nemčijo, ki kljub priključitvi Avstrije, ki je zelo bogata na lesu, ostaja še dalje pomemben činitelj na mednarodnem lesnem tržištu. Kot vedno do sedaj, kljub kolebanju, ki se je semetertja pokazalo, pa moramo za naš trg smatrati za najboljšega kupca našega lesa Italijo. Kljub temu, da je Italija letos sklenila celo vrsto pogodbi radi uvoza lesa, tako z Jugoslavijo, Rumunijo, Nemčijo, Poljsko in Rusijo, so te pogodbe ostale veče ali manje na papirju in se Italija letos oskrbuje z lesom skoro izključno le v Jugoslaviji. Dočim dobave iz Nemčije se niso prišle v tek, so se gibale dobave Rumunije in Poljske le v skromnih mejah, dočim Rusija ni dobavila Italiji niti enega kubičnega metra lesa. Letošnji izvoz našega lesa v Italijo znaša namreč 21.192 standardov nampram 14.347 v laniških prvih 4 mesecih.

Poleg tega pa se je letos dvignila tudi cena lesa. Vzrok temu je predvsem Anglija, ki je letos zaradi izpopolnitve zračne obrambe nakupila in pokupila na domačem trgu skoro ves les, ki se je na tržištu nahajal. Vedno večje oboroževanje kaže, da se todo cene lesa, ki je za oboroževanje potreben, še dvignile. Zlasti se to dejstvo potrjuje za to, ker so nekatere države deloma namenoma, deloma pa iz lastnih potreba, popolnoma omejile izvoz lesa v tuje države. Zlasti prihajaja tu v poštev Rusija, ki se smatra za najmočnejšega in tudi najbolj konkurenčnega evropskega dobavitelja lesa in pa Švedska, ki je svoj izvozni del že skoro popolnoma izčrpala. —a.

NEOBIČAN RAZLOG ZA RAZVRGNUĆE BRAKA

Pula. — Pred biskupskim duhovnim stolom u Puli razvrgnut je ovih dana brak što ga je 1927 sklopio Ernest Galante sa doktoricom Antonijom Vratović. Kao razlog za rastavu bila je navedena tzv. »reservatio mentalis« to jest činjenica, da je dr. Antonija Vratović u času kad je sklapala brak već mislila na to kako će ga razvrći. Proces se je dugo vukao, a sad je konačno duhovni sud proglasio brak ništetnim, na temelju kanonskog članka 1086. To je zbilja je-

DUHOVNIŠKE VESTI

Za župnika v Čepovan je prišiel g. Ivan Kretič, ki je bil po vrnitvi iz konfinacije imenovan za župnika v Kojskem, kjer je prejel služboval. — Novomašnik g. Mirko Mazora je imenovan za kaplana v Ribenberku, novomašnik g. Ernest Bandelj je šel za župnega upravitelja v Nemški Rut, novomašnik g. Ivan Hlad je nameščen kot kaplan v Bovcu.

UTOPIO SE DJAK

Gorica. — Dva naša studenta, oba dvadesetgodišnjaci Boris Škrk iz Ajdovščine i Andrej Miser iz Podbrda pokušali su preplivati Soču. Škrk je zapao u virove, koji su ga povukli na dno. Njegov prijatelj Miser jedva je teškom mukom uspio da ga izvuče, ali nažalost već mrtvog.

RAZSTAVA SLIKARJA KNEŽIČA

Te dni bo otvoril razstavo v Trstu naš slikar Knežič, ki je že lani s svojo razstavo dosegel velik uspeh. Razstavil bo poleg večjega števila starejših del tudi slike, ki jih je napravil v zadnjem času.

Iz Vremeske doline: Delniško društvo »Arsa«, katero je že več let iskalo premost po naši dolini in po Brčkinih, bo, kakor vse kaže, ustavilo nadaljnje delo, ker dosedaj ni prišlo do nobenega pravega uspeha. Praviijo, da bodo prenesli vse naprave v Karnijo okoli Tolmezza in da bodo tam poskusili srečo.

VANJSKO POLITIČKI PREGLED

Njemačka će dobiti u Trstu velike polakšice

Rim. — Sa službene strane demantiraju se svi glasovi iz inozemstva o 10-godišnjem zakupu tršćanske luke po Njemačkoj. U rimskim diplomatskim krugovima ovi se glasovi smatraju fantastičnim. Očigledno ti glasovi, koji su najviše rašireni u Londonu, dolaze u vezu sa nastavkom njemačko-talijanskih pregovora o davanju sličnih privilegija Njemačkoj u tršćanskoj luci, kao što je to u svoje vrijeme imala Austrija. Pregovori su počeli još pred duže vremena. Glede tih privilegija radi se prije svega o davanju jeftinih željezničkih tarifa i jeftinih lučkih taksa, ali ne o slobodnoj lučkoj zoni ili eksteritorijalnosti.

Likvidacija veleposjeda u Siciliji

Rim. — Ovih dana je pretsjed. talijan. vlade Mussolini primio predstavnike fašističkih organizacija otoka Sicilije i saopćio im, da je vlada izradila plan za ukinuće feudalnih posjeda i provedbu agrarne reforme na Siciliji. Mussolini je rekao, da je on pred 23 mjeseci, u svom govoru u Palermu najavio provedbu agrarne reforme na Siciliji kako bi u tom dijelu Italije zemlju posjedovali oni, koji je obrađuju. Mussolini je rekao da očekuje da će nakon provedbe agrarne reforme poljodjelska proizvodnja na Siciliji znatno porasti.

Talijanska štampa oduševljeno pozdravlja najavljenju agrarnu reformu na Siciliji ističući da se tako likvidira posljednji veleposjed u Italiji.

Na Siciliji je, kako je poznato skoro sva zemlja bila u rukama velikih posjednika. Računa se, da je oko 80.000 ljudi bilo uopće bez jednog pedlja svoje zemlje. To su bili tzv. »diseredati«, razbaštinjenici, koji nisu imali ni kuće ni kućišta, niti igdje ičega svoga. Ti »diseredati« lutali su od proljeća do jeseni po poljima, hranili se korijenjem, zelenjem, voćem i povrćem, svime, što bi gdje pobrali. Zimi bi teško stradavali, ne imajući uopće krova nad glavom. Sada će čini se i njihovo pitanje biti riješeno.

ITALIJA I TURSKA

Spor zbog dodekaneških otoka.

Rim. — Rimski listovi s velikim ogorčenjem pišu o zahtjevima nekih turskih listova, koji traže da se dodekaneško otočje dade Turskoj, jer da ono spada u turski »životni prostor«. S tim »životnim prostorom« se u posljednje vrijeme u međunarodnoj politici uopće mnogo operira.

»Giornale d'Italia« osvrćući se na pisanje carigradskog časopisa »Jeni Sabah« i poluslužbenog lista »Ulus«, koji odlučno traže, da se Dodekanez vrati Turskoj, kaže: »Italija nije nikada vjerovala u miroljubivost Turske, zato je na vrijeme utvrdila to otočje. Ona će naravno, i sada učiniti sve, da parira turske osvajачke namjere, koje podstiču Engleska i Francuska«.

(Dodekaneško ili dvanaestero otočje je skupina manjih i većih otoka, koji leže pred obalom Male Azije, dakle pred samom Turskom. Kad se je 1912 Italija zaratila s Turskom zbog Tripolisa, zaposjela je i te otoke. Prigodom mirovnog ugovora bilo je određeno da te otoke vrati Turskoj, no ona toga do danas nije učinila. Najveći od tih otoka je Rhodos, a najbolje utvrđen je Leros.)

ENGLESKA JE NATJERALA ITALIJU U NARUČAJ NJEMAČKE

London. »Times« donosi pismo poznatog cambridgeskog profesora Simpsona, koje je pobudilo veliku pažnju u svim diplomatskim i političkim krugovima. Simpson veli da bi lord Grey bio izgubio svjetski rat, da je prema Rimu prije toga vodio politiku Edena namjesto politike Chamberlaina. Pošto je lord Grey odobrio napadaj Italije na Tripolis, to je on time podigao most, preko kojega je tri godine kasnije preveo Italiju iz trojnog saveza antanti. S potpunim obraćenjem od te Greyove politike natjeralo se je sada Italiju, koja je prvobitno na vlastitu ruku spasila nezavisnost Austrije u Hitlerove ruke. Neposredna posljedica bilo je zaposjedanje Poranja i Čehoslovačke, jer niti jedan od tih dogodjaja ne bi nastupio, da se Italiju nije istjeralo iz njezinog starog prijateljstva s Engleskom i njezinog novog prijateljstva s Francuskom.

SELIDBA NIJEMACA IZ TALIJANSKOG TIROLA

Prva odredba talijanskih vlasti obuhvaća oko 20.000 Nijemaca

London. — Kako »Times« javlja iz Rima, tal. vlasti izdale su prvu naredbu koja vjerojatno ima otvoriti proces iseljivanja Nijemaca iz Južnog Tirola. Prema toj naredbi isključeni su iz sudjelovanja u javnim radovima svi radnici u Južnom Tirolu, koji govore njemački. Nezaposleni njemački radnici čiji broj je u Južnom Tirolu vrlo velik, bit će na taj način prisiljeni da isele u Njemačku. Kako se kaže na mjeravi se do kraja ove godine preseliti 20.500 Nijemaca, koji nisu talijanski državljani. Tek onda će se početi s iseljivanjem onih koji su poslije rata optimali za Italiju.

ŠVICARSKI LIST O TRSTU

Pred dnevi je znani in dobro informirani švicarski list »Neue Zürcher Zeitung« prinesel vest, da razgovori glede nemškoga prometa skozi Trst se res nadaljuju med Italijo in Nemčijo, toda da ni nikakega govora o predaji tržaške luke Nemčiji, kakor je bilo zadnje dni mnogo pisanega v svetovnem časopisju. Ker del nemškega carinskega ozemlja gravitira na Trst in ker so v zadnjem času pojačani nemški interesi v jugozapadni Evropi bi se Nemčija rada posluževala Trsta toda da ne bi bila ovirana po raznih carinsko-političnih in drugih tehničnih formalnostih. Nemčija se poteguje za razširitev ugodnosti, ki jih je Italija prej dajala Avstriji v tržaškem pristanišču. Avstrija ni vseh ugodnosti izkoristila v polnem obsegu. Šele pred priključitvijo je nameravala ustanoviti v Trstu svoj carinski urad kakor je bilo določeno v pregovorih. Razgovori obsegajo tri točke. Talijanske železnice naj bi priznale nemškemu blagu, ki prihaja v Trst izvozne in uvozne preference, ki naj bi bile ugodnejše od preferenc jadranske tarife, ki jih

imajo Poljska, Češka, Ogrska in bivša Avstrija. Nemčija bi ustanovila v Trstu nemški carinski urad. S tem uradom bi Nemčija v Trstu mogla izvrševati vse carinske manipulacije in bi v tem pogledu Trst postal pravo nemško pomorsko pristanišče. Italija zahteva zaradi teh ugodnosti nekatere protiusluge. Nemčija naj bi se obvezala da garantira minimalni promet v Trstu v višini 1.500.000 ton letno. Na manjšo količino prometa Italija ne bi pristala, ker se ji ne bi splačalo dajanje omenjenih ugodnosti. Nemčija bi se torej morala obvezati, da prevzame polovico prometa tržaške luke. Zadnja leta je ta promet namreč znašal okoli 3 milijone ton letno. List pravi, da bi s tem bila zasigurana gospodarska bodočnost Trsta, ako se posreči Italiji zaključiti pogodbo na podlagi omenjenih podatkov. Če bo uspelo Trstu, da si pridobi polovico povprečnega prometa zadnjih let od Nemčije, upajo ostalo polovico dobiti od držav za katere veljajo ugodnosti jadranske tarife.

Talijanske novine više ne napadaju Sovjetsku Rusiju

Rim. — Posljednjih nekoliko mjeseci talijanski listovi ne pišu toliko ni o jednom pitanju međunarodne politike, koliko o pregovorima Londona i Pariza s Moskvom. Listovi bilježe vijesti o tim razgovorima, ali se iz njihova pisanja jasno vidi, da Italija ne želi, da dodje do uže suradnje između Sovjetske Rusije i zapadnih demokracija. Karakteristično je, da talijanska štampa u posljednje vrijeme vrlo rijetko piše o Sovjetskoj Rusiji, a pogotovo ni jedan list posljednjih mjeseci nije donio ni najmanji napadaj na Sovjetsku Rusiju. Prije toga su napadali u talijanskoj štampi bili svakodnevni. Štampa je živo napadala Sovjetsku Rusiju i komunizam kao uništavaoce civilizacije i kulture. Danas tih napadaja u talijanskim listovima nema, već naprotiv osjeća se neka simpatija prema Sovjetskoj

Rusiji. Te su simpatije to veće, što zapinju pregovori u Moskvi između Francuske, Engleske i Rusije. Listovi se osobito mnogo bave ovim problemom u svojim izvještajima iz Pariza i Londona. Tako »Gazzetta del Popolo« u svom dopisu iz Londona piše sljedeće: »Glavne se poteškoće pregovora sa Sovjetskom Rusijom nalaze u noti Sovjetske Rusije Franceskoj i Engleskoj, u kojoj se traži, da automatski stupe na snagu ugovori o nezavisnosti i jamstvima ostalim garantiranim državama«.

Kako je poznato i njemačke su novine već dosta dugo prestale s napadajima na Rusiju i već se skoro pol godine, ako ne i više ni u jednom njemačkom listu nije moglo čitati ništa nepovoljna po Rusiju.

Nije isključeno, da Rusija i u tom pogledu sprema kakovo iznenađenje.

KULTURNA KRONIKA

ŠESTDESETLETNICA SLOVENSKEGA HUMORISTA

Dva pisatelja sta preprostu človeku v Julijski Krajini močno znana: France Bevk in Damir Feigel. Ni mnogo sorodnega med njima, v svojih spisih sta si celo pravo nasprotje, ena lastnost pa ju le družijo: produktivnost!

Bevk je spisal že nad 40 knjig, Feigel jih sicer ni spisal toliko, a jih ima tudi on za polno polico. Samo, kar se jih takole spominjam: »Pol litra vipavca«, »Bacili in bacilke«, »Tik za fronto«, »Domače živali«, »Pasja dlaka«, »Na skrivnostnih tleh«, »Po strani klobuke«, »Faraon v fraku«, »Čudežno oko«, »Ob obratu stoletja«, »Brezene«, »Kolumba«, »Čarovnik brez dovoljenja«, »Okoli sveta«. Vse to poleg literarnega drobiža, ki ga ima raztresenega po raznih revijah in listih.

Damir Feigel je slavil te dni svojo šestdesetletnico. Ko je ob tem mejniku prece-nil vse svoje dosedanje delo, je bil lahko kar zadovoljen sam s seboj. Veliko je njegovo delo. Preoral in posejal je obširno njivo, ni držal križem rok.

Damir Feigel se je rodil 18. julija 1879. v Idriji. Srednje šolo je dovršil v Gorici, pravo je študiral na Dunaju. Vseh izpizov ni dovršil, preveč ga je zanimala literatura. Vrnil se je v Gorico in je pomagal podjet-nemu Andreju Gabrščku pri njegovi knjižni založbi.

Sodeloval je s podlistki v »Soči« in je s svojim humorjem zalagal »Ježa«, »Oso«, »Kurenta« in pozneje »Čuka na palci«. Med vojno je bil med tistimi redkimi, ki so vstrajali ves čas v obstreljevanju in že na-pol podrti Gorici. Tudi po vojni, v naj-hujši dobi mesta ni zapustil. Tedaj je pisal mnogo v »Goriško stražo«, v »Edinost«, v »Mladiko«, svoje knjige pa je izdajal po večini pri »Goriški matici« in pri tržaški knjižni družini »Luč«.

Morda poreče kdo, da je Feigel v svojih spisih ponekod predolgovzen, da je njegov slog tu in tam še neuglajen, da so njegova dela prerazumska in premalo pi-sana s srcem, kljub temu pa drži, da je za Milčinskem najboljši naš humorist, pisatelj z veliko fantazijo in da so njegova smeš-no-resna dela s čudežnimi dogodivščinami prepletena, tako po svoji zasnovi kot po obdelavi prav zanimiva in originalna.

Feigel nima visokih literarnih ambicij. V knjigi »Pol litra vipavca«, ki jo je po-svetil svojim upnikom, je že v naslovu izražen njegov moto, njegov literarni pro-gram. Nekaj židane volje hoče ustvariti bralcem, kot nam jo pričara pol litra vi-

pavca, ki je lahko in prijetno vino. In lahke in prijetne so vse Feigelove stvari. Da se nasmeješ, te vodi po zgodovini, po pri-ro-dopisu, med domače živali, okoli sveta. — Zgodovina, živali, potovanja, izumi so mu le potrebne kulise, nekaki odrski rekviziti, ki jih uporablja zaradi večje pestrosti pri-zorov. Bistvo je humor.

Njegova čudežna potovanja so zgolj vesele persiflaže na zgodbe Karla Mayja, nekatere groteske na pustolovske in detek-tivske povesti, nekaj zasmeh revolverski literarni plaži.

Ne rečem, da ne zna biti Feigel včasih satirično našiljen, strupen pa ni nikdar. — Njegovi spisi so zdrava, dobra hrana za živce.

Desetletja je sejal dobro voljo med Pri-morci, in je bil tudi v najtežjih časih tako v Primorju našim ljudem tolažnik. Ko mu čestitam ob njegovi šestdesetletnici, mu želimo, da ohrani še dolgo, dolgo let svojo dobro voljo zase in za nas. — Aš.

»Duhovno življenje« slovenski meseč-nik, koji izlazi u Argentini, Pasaje Salala 60, posvećuje svoj broj za lipanj i srpanj skoro u cijelosti 400 godišnjici Svetogorske Majke Božje. Argentinski Slovenci, koji su u velikom dijelu iz Istre, Trsta i Goričke, tu su obiljnicu vanredno svečano proslavili. List obiluje mnogim vijestima iz Julij-ske Krajine. Uredjen je vrlo dobro.

PESNIK S. GREGORČIČ V DR. TUMOVU LUČI.

Pod gornjim naslovom je objavil v re-viji »Dejanje« št. 6 dr. A. Breclj članek, v katerem pobija neke trditve umrlega dr. Tume, ki jih je iznesel v svojih spominih o pesniku S. Gregorčiču. — Breclj je te trditve pobijal na ta način, da je zbral več izjav ljudi, ki pomnijo Gregorčiča še iz časa, ko naj bi se vršili opisani dogodki. Nikomur o dr. Tumovih trditvah ni ničesar znanega in trditve pobijajo in jih odkla-njajo kot laž. Ker je knjiga dr. Tumovih spominov izšla po njegovi smrti in jo je dr. Tuma le polovico sam obdelal, je dr. Breclj utemeljeno pozval urednika knjige, da iz tudi s svoje strani zadoščenje pok-goriškemu slavčku oziroma, da ta del spominov pojasni. Trditve dr. Tume so pobijali prof. Ivančič, izvrševalec pesnikove oporoke, Val. Pipan, renški dekan, Jakob Rojc, šol. upravitelj in bivši podžupan v Gradišču, katerih pisma so v »Dejanju« tudi objavljena.

VESTI IZ ITALIJE

V Italiji se sme zopet prodajati čista rž, ker so nove zaloge za 3.4 milijona stotov veće kot lani in ker se pričakuje zelo bogata žetev. Poleg tega je začela dobivati Italija sedaj rž tudi iz Libije ter se lahko, po poročilih, glede rži sedaj po-polnoma osamosvoji od tujege uvoza.

Italija je v prejšnjih letih izvozila precej pohištva, v zadnjem letu pa je iz-voz pohištva v inozemstvo občutno pa-del. Dočim je znašal izvoz pohištva v le-tu 1937 za 26.3 milijone lir vrednosti, je znašal lani komaj 3.7 milijona lir.

Padeć izvoza živega srebra iz Italije. Izvoz živega srebra iz Italije v zadnjih letih silno pada. Tako je znašal izvoz živega srebra v prvih štirih mesecih letošnjega leta 3960 stotov, v vrednosti 14.586.000 lir, leta 1938 pa 6.721 stotov, v vrednosti 23.07 milijonov lir in proti 7.248 stotov, v vrednosti 26.8 milijona lir v letu 1937. Padeć je pripisati predvsem vojnomu stanju in pa veliki konkurenci na mednarodnih tržiščih, zlasti z ameri-škim srebrom. Izgleda pa, da bo Italija kot solastnica velikih živosrebrnih rud-nikov v Almadenu, ki so po Frankovi zmagi prišli zopet v njene roke in pa kot lastnica idrijskega živega srebra, kmalu nastopila na svetovnem trgu kot enako-vredna tekmovalka Ameriki.

Proizvodnja umetnega benzina v ita-lijanskih tvornicah je znašala v letošnjih prvih 4 mesecih 157.299 ton, kar je v primeru s prejšnjim letom za okoli 35% veće. Italija potroši letno nad 3 milijone ton benzina.

Načrt italijanskoga gospodarstva, zla-sti v zvezi z avtarkijo, da bi dvignili premogovno proizvodnju na 4 milijone ton, se ni obnesel ter je spodletel skoro popolnoma, ker je kljub naporom bilo moćeće doseći le 2 milijona ton proizvo-dnje premoga in sicer še tega drugovrstne kakovosti. Vsled tega se je na trgu po-javila Nemčija kot dobaviteljica, ki je pričela s tem občutno tekmovali z An-glijo, ki se je smatrala do sedaj za Ita-lijo glavna dobaviteljica premoga.

Ko so se vraćali italijanski prosto-voljci iz Španije, so nastale nenadoma precejšnje teškoće glede prevoza. Vsak od vojakov si je namreć hotel odnesti s seboj čim već raznih »spominov« na leto svoje junaške borbe in sicer toliko, da bi bile ladje radi teh spominov ogrom-no preobtećene, če bi hotele vse naložiti, kar je kdo prinesel s seboj. Vsled tega so bile vojaške oblasti prisiljene omećiti te-žo prtljage vojaštva in sicer so določili, da sme vzeti vsak vojak s seboj od 200 do 1000 kg teh spominov, kar je bilo se-veda razdeljeno različno po vojaških čin-nih od spodaj navržgo do generala, ki je smel vzeti in prepeljati do 1 tone spom-inčkov poleg osobne prtljage.

Italija dobiva železno rudo iz Eritreje. V Napulj je priplula pred kratkim ladja »Tembien«, ki je imela 1600 ton tovara železne rude. Ta ruda je bila skopana v rudniku, ki so ga pred kratkim otkrili v bližini Massaue v italijanski Eritreji.

NOVI TRGOVAČKI PREGOVORI S ITALIJOM

Treba se dobro pripravit i držati se ge-sla »do ut des« (daj da ti dam)

Povodom sastanka stalnog Jugosla-vensko-talijanskog privrednog odbora, koji se održava ovih dana u svrhu novih trgovinskih pregovora, piše zagrebački »Trgovački Vjesnik« pod gornjim naslo-vom i podnaslovom među ostalim i ovo:

Ovaj sastanak potreban je zbog toga, što su nastupili neki momenti u trgovin-skoj razmjeni obiju zemalja, koji pruža-ju povoljnije uslove za razmjenu dobara u tekućoj godini. U Italiji drže, da bi Ju-goslavija mogla povećati svoje izvozne kontingente u Italiju, pak je zbog toga potrebno da se spomenuti Privredni od-bor što prije sastane. Odbor ima da utvrdi nove kontingente, a nadležne tali-janske vlasti moraju ih onda raspodije-liti među svoje uvoznike.

Pripremni poslovi za utvrđivanje i raspodjelu kontingenata traju obično najmanje mjesec dana i zbog toga je potrebno da dodje što prije do tog sa-stanka, kako bi se što prije počeli iskori-štavati povećani kontingenti.

Nas ovi glasovi o povećanju izvoznih kontingenata u Italiju vesele, ali ipak preporučamo stanoviti oprez, kako ne bismo mi upecali »grundla«, a drugi so-ma. Baš u ovom broju pišemo na drugom mjestu o pogibelji za našu najmla-dju industrijsku granu, za ljuštioniće ri-že, pak treba paziti kod ovih pregovora da ne bismo morali više dati nego što dobivamo.

Jugoslavija i Italija imaju računa da u tim pitanjima zavedu pun reciprocitet bez ikakve štete za svoje industrijske, tr-govinske i privredne interese.

Pri ovim pregovorima bit će sigurno govora i o budućoj trgovini sa Albani-jom, sa kojom smo do sada imali poseb-na utanačenja.

TALIJANI NAPUSTAJU ALŽIR

Napulj. — Kako javljaju novine i razne agencije, Talijani su počeli da na-puštaju Alžir. Mnogi su se vratili sa svo-jim porodicama natrag u Italiju. Neki dan se vratilo, na parobrodu »Vulkanija« 50 talijanskih porodica iz Alžira. Ovo je u vezi sa nedavnim događajima u Al-žiru, te se Talijani boje da ne budu izlo-ženi opasnosti od tamošnjih urodjenika, koji su revoltirani Talijanima.

BODOČNOST TRŽAŠKE LUKE

Po vojni so nastale za Trst velike spremembe. Njegove zveze z zaledjem, ki ga je porodilo, dvignilo med največje luke na svetu in s tem med najvažnejše točke velike trgovine, so bile nenadoma pretrgane. Ta nenaden preobrat je seveda povzročil v Trstu sprva veliko zmedo, propadanje velikih trgovskih in drugih podjetij, iskanje novih tržišč, zlasti pa skrb, da bi se ohranila stara tržišča in spet navezala na Trst. Toda ti naporu so bili večinoma zaman in to tem bolj, čim bolj se je spreminjala karta Evrope. Zlasti ni bilo moči več pridobiti in pritegnuti vsega prometa. Trstu je prišel groziti propad. Toda Trst je za fašistični politični program zelo važna postavka in treba je bilo zato vzdržati na vsak način navdušenje prebivalstva za nov položaj, zlasti še, ker je bil Trst navajen zelo dobrih časov. Rešitev naj bi bila v pospešeni industrializaciji, ki je do prevrata dosegla zavidno višino.

S vprašanjem industrializacije Trsta se je odprl nov problem ki se je pričel postavljati vedno pogostejše, zlasti od časa, ko je postalo jasno, da Trst s trgovino in prekladnim prometom ne more doseči več nekdanje prosperitete, niti se vzdrževati na dosedajni višini. To priznavajo tržaški gospodarstveniki sami kljub temu, da kažejo statistike tržaškega prometa zelo visoka številka, ki skoro dosegajo promet iz leta 1913, ko je bil dosežen višek. Toda po kritični presoji strukture prometa razvidimo kmalu, da je to število tako visoko le vsled tega, ker se je v zadnjih letih povečala trgovina, ki ima industrijski karakter. Vsi naporu, da bi se Trst dvignil spet na nekdanjo višino in pridobil spet pomen, kot ga je imel, so bili zaman. Tudi velike subvencije, ki jih je vlada dajala za vzdrževanje prometnih naprav in za pešajoče paroplovne družbe in to še do pred nekaj let, niso pomagale. Prišlo je celo tako daleč, da je Trst šel v letih krize do 30.000 brezposelnih, kar je prisililo vlado, da je, poleg tega še iz političnih razlogov, pričela misliti.

Za industrializacijo Trsta se torej danes vrši velika propaganda, ki je dosegla svoj višek lani ob obisku Mussolinija, ko je bilo tudi postavljeno nekaj temeljev novih industrij in ko je bilo določeno, da se osredotoči vsa nova industrija v Zavrčah, ki naj bi nosile ime »Aquilina«. Pred kratkim je v spomin na te dni Mussolinijeva obiska v Trstu izšla velika spominska knjiga, ki nosi naslov — »Trieste industriale«, katere prvi izvod je bil poklonjen Mussoliniju, kot najvišjemu propagatorju programa za industrializacijo Trsta.

Zanimivo in važno je pogledati, kako utemeljujejo nekateri tržaški gospodarstveniki in pa vlada vprašanje industrializacije Trsta. Kot vzrok potrebe industrializacije Trsta navajajo po vojni nastali položaj, ko je bilo treba na novo zgraditi življenje tržaškega zaledja in ko se je večal socialni in politični nered v tem zaledju. Treba je bilo zato razumeti čas in ne zgubljati terena. V tem položaju se je pričela polagati vedno večja pažnja na industrijo, ki se je v mestu razvila že zelo zgodaj, zlasti ve like ladjedelnic, ki so v zvezi z intenzifikacijo prekomorske trgovine in razvoja tehnike dosegle do pred vojne svoj višek. »Delež naših ladjedelnic pri obnovi našega trgovskega brodograja in pri ustvaritvi našega mogočnega vojnega brodograja, ki je ponos fašistične Italije, in ki je danes strahovito orodje vojaške moči osi, ta delež je, lahko trdimo, temeljen,« piše tržaški list »Il Piccolo« z dne 27. maja t. l. Poleg tega pa, da ta podjetja do potankosti izpolnjujejo vsa domača naročila uspevajo v konkurenci z inozemstvom in dobivajo vedno več naročil. Seveda gre danes ta uspeh pred vsem na račun velikanske zaposlitve ladjedelnic z gradnjami vojnih ladij.

Glavni predpogoji, ki danes opravičujejo industrializacijo Trsta, so po mnenju propagatorjev sledeči:

1. Ustanovitev posebnega industrijskega predela v Zavrčah, kjer bodo imele svoje prostore vse večje industrije narodnega korporativnega gospodarstva. Dobre zveze tega predela z železnico in lega tik ob morju;

2. Razne olajšave za podjetja od strani fašistične vlade;

3. Tržaško delavstvo, ki ga štejejo med najboljše v Italiji po zmožnostih za izdelavo preciznih tehničnih izdelkov;

4. Zemljepisna lega Trsta, ki kot ugodna za trgovino in promet, ni nič manj ugodna tudi za industrijo.

Poleg tega pa prištevajo k ugodnostim za razvoj industrije Trsta tudi današnje politično stanje v Evropi. Trst naj po berlinskem sporazumu pomeni temeljni vzrok italijansko-nemškega totalitarnega sodelovanja. Poleg tega je meja na Alpah danes ena izmed najbolj mirnih v Evropi, saj je zagotovljena z zvezo z Germani in s prijateljstvom s Slovani. V takem mirnem ozračju bodo lahko tržaške industrije razvile svojo delavnost do najvišjih mer.

Toda pri takem vnetem utemeljevanju propagatorjev o potrebi industrializacije Trsta, pa se pravim Tržčanom postavljajo nekateri vprašanja mimo katerih pravijo, da ne morejo. Oni trdijo, da bi Trst z usmeritvijo k industriji le izvršil svojo dolžnost, ki jo ima napram državi. Ali pa naj pri tem zanemari nekatere ponoge svojega gospodarstva, n. pr. promet, se vprašujejo pri tem. Vsekakor mislim pravilno, pravijo Tržčani, če trdimo, da je obnovev Trsta, kot je predvideva načrt gospodarskega in političnega življenja Italije, zamišljena kot nekak sistem vzporednic, katerih eno predstavlja industrijska delavnost, drugo pa trgovinski in pomorski promet. Trst bi brez prometa trpel mnogo škode. Trst, trde dalje Tržčani, je ena izmed onih stvarnosti, ki dokazujejo, da geografija ni nikak želja, saj je Trst vedno znal sam premagati mnogo težkoč, ki so se mu postavljale in es vzdrževal vedno na isti višini. V podkrepitve dokaza, da se pri novem programu ne sme pozabiti na lego mesta, se zlasti sklicujejo na besede, ki jih je lani ob obisku izrekel Mussolini, ko je dejal, da Trst ne obrača, ne more obrniti in ne bo obrnil hrbta morju. »To je zakon,« piše že citirani Piccolo, ki še dodaja, da pomeni promet za Trst prava pljuča.

S tem sta prišli skupaj dve skoro nasprotni stališči. Eno poskuša dati povdaru industrializaciji Trsta in s tem nekako izriniti trenutno ugodno konjunkturo ladjedelnic in druge tržaške industrije, ki vsa dela s polno paro. To stališče zastopa pred vsem vlada in pa fašistični krogi, drugo stališče pa zastopajo Tržčani, ki ne morejo pozabiti, da je Trst vendar le v prvi vrsti trgovsko in prometno središče in šele potem industrijsko in ki ne morejo, pozabiti, da je Trst le kot tak lahko uspeval in napredoval. S tem so Tržčani jasno pokazali, da je treba vedno krepko ločiti propagandna in politična gesla in akcije od krute stvarnosti.

Da imajo Tržčani prav, se je pokazalo jasno v zadnjih dneh, ko so se pričeli širiti glasovi o selitvi nekih industrij iz Trsta, kar je sicer zbudilo med Tržčani precejšnje razburjenje, je pa potrdilo njih mnenje, da Trst more rešiti le promet in ne industrija, ki služi danes le trenutni propagandi in »vzdrževanju morale«, ker slučajno uspeva.

V zadnjih dneh pa se je raznesla v zvezi s Trstom še druga vest, ki pa vpliva bolj senzacionalno, z ozirom na čas v katerem živimo pa ne gre iz okvira možnosti. Trst naj bi dobila Nemčija v nekaj zakup pred vsem v vojne namene. Kakor je danes marsikaj mogoče, nam vendar kritično gledana ta vest postavlja problem Trsta v popolnoma nov položaj, ki se približuje predvojnemu. Trst bi v takem primeru izgubil vsak pomen za Italijo za katero predstavlja bolj strateško in politično točko, kot pa gospodarsko in v Jadranu bi se znašla še tretja sila, ki bi precej zrinila pomen dosedanjih dveh. Iz strateških ozirov pa bi za Nemčijo imelo veliko večjo važnost kako pristanišče v Sredozemskem morju, kot v Jadranu. Take senzacionalne vesti, ki, kot rečeno, danes sicer niso neostvarljive, če gre za kake višje in večje cilje velesil, nam vendar ne smejo zapirati pogleda pred stvarnostjo. Glede Trsta pa nam kažejo, da gre tu za velik in neresen problem Evrope, ki ga moramo mi zasledovati bolj kot kdo drugi, ker gre za naš življenjski problem.

pridobil mnogo prijateljev, ki so jokali, ko je moral p. Linus zapustiti Gorico. V Gorici je pred vojno sezidal krasno cerkev, po prevratu pa v Studencih pri Mariboru novo redovno hišo. Lahko rečemo, da je ilirska kapucinska provincija napredovala zlasti v letih, ko je bil on provincijalni predstojnik.

SOKOLSKI SLET NA SUŠAKU

— Sušak — Dne 15. i 16. m. održan je na Sušaku sokolski slet sokola sa Jadrana i to sokolske župe Sušak-Rijeka, župe Šibenik-Zadar i župe Split. Na slet je došlo oko 6000 sokola ovih i susjednih župa. U ovim župama djeluju i sokolski radnici bivše župe Vitezić, istarskih sokolskih društava.

NOVE KNJIGE IN REVJE

Milica Stupan: Slovensko ozemlje. Pod tem naslovom je pred kratkim izšla v Banovinski zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani »Zemljepisni pregled za učiteljstvo«. Knjiga je, kakor pravi že podnaslov nekaj priročnih za učitelje pri poučevanju zemljepisa. Glavni del je posvečen Dravski banovini, pisateljica pa se je dokaj obširno spomnila tudi slovenskega ozemlja zunaj državnih meja in zato ji moramo biti mi posebno hvaležni, kajti prav v tem pogledu so učitelji še najbolj pogrešali učnega gradiva. Slovenskemu ozemlju v Italiji je posvečenih 29 strani. Ta oddelek vsebuje ta le poglavja: 1. Zahodni Notranjski Kras, 2. Komenska planota, 3. Tržaški zaliv in Tržaški Kras, 4. Čičarija, 5. Soška dolina, 6. Zahodne Julijske Alpe, in 7. Beneška Slovenija. Gradiva je veliko in skrbno zbrano. Škoda je samo, da ni pisateljica upoštevala novejših virov v izdatnejši meri. — Tako bi izostala marsikatera netočnost. V Tolminu ni na pr. več gimnazije, temveč že tri leta zopet učiteljske, v Barkovljah je bila nekaj samo skromna ladjedelnica in še ta ne obstaja več kakih petdeset let, solarne pri Kopru so že pred svetovno vojno ustavile obratovanje in novo tržaško pristanišče leži sicer v Miljskem zalivu, roda zato še nikakor v Miljah, ki po svoji legi nikakor ne morejo biti kako tržaško predmestje. Toda te in druge manjše netočnosti, ki sem jih izsledil, ne kvarijo celote in jih bo pisateljica pri drugi izdaji gotovo odstranila.

Dalje je po en oddelek knjige posvečen »Slovenskemu ozemlju v Nemčiji« (1. Celovška kotlina in 2. Zilska dolina) in »Slovenskemu ozemlju v Madžarski« (Rabska Slovenija). Knjigo zaključujejo poglavja o »Slovenskih izseljencih« o »Značaju slovenskega ozemlja in njegovega prebivalstva« ter o »Mejah slovenskega ozemlja nekaj in danes«.

Knjigi, ki je pisateljica žrtvovala veliko truda in ljubezni, želimo najboljši uspeh med našo šolsko mladino. Obenem pa izrazimo željo, da bi čimprej izšla tudi podobna knjiga za hrvatsko ozemlje v Italiji, Nemčiji in Madžarski. L. Č.

»MISEL IN DELO« 6-7 ŠT.

Izšla je 6-7 št. kulturne in socialne revije »MISEL IN DELO« ki prinaša sledeče prispevke: Alojz Zalokar: Ljubljanska medicinska fakulteta; dr. S. Ilešič: Osnove in cilji geopolitike; dr. ing. Č. Nagode: Načrti prometnih zvez na jugovzhodu Evrope; Ante Beg: Nemška propaganda na Kočevskem pred vojno; Boris Debevec: Stanovanjske razmere slovenske mladine; Ob desetletnici smrti dr. G. Žerjava; Med mirom in vojno (dr. B. Verčon); Bolgarija in Italija (dr. B. Verčon); Sezona v Lj. drami 1938—39 II del (tr); Ob koncu glasbene sezone (Pavel Šivic); Socialni pregled (S. B.). Dr. Lavo Čermelj je objavil poročilo o procesu proti italijanskim iredentistom v Ljubljani leta 1878.

TALIJANI ZATVARAU U ARGENTINI SVOJE ŠKOLE, KOJE SU IZDRŽAVALI SA \$ 1.500.000 GODIŠNJE

Kao sve ostale škole stranih narodnosti u Argentini, ovdajne škole vlasti poslane su školske nadzornike, da pregledaju rad talijan. škola. Ovih škola bilo je u Buenos Airesu i diljem čitave republike toliko, da se u njima podučavalo 20.000 djece. Sve su ove škole bile »incorporirane«, t. j. sa pravom javnosti.

Nakon što su školski nadzornici podnijeli nadležnim vlastima izvještaj o radu talijanskih škola, vlasti su tražile — među ostalim — da se iz škola uklone slike Mussolinia i Kralja Viktora Emanuela; da se u školi predaje argentinska povijest na talijanskom jeziku (a ne samo talijanska povijest); da se čitav nastavni plan provodi prema argentinskim prosvjetnim zakonima i da se djeca odgajaju u argentinskom a ne isključivo talijanskom duhu.

Na osnovu ovog traženja argentinskih vlasti sastao se centralni odbor talijanskih škola na sastanak, pa je nakon proučene situacije donešen zaključak, da se sve talijanske škole u Argentini zatvore koncem ove školske godine.

Sve ove škole izdržavali su talijanski iseljenici svojim priložima u visini od \$ 1.500.000 godišnje.

Kako su ove škole bile sa pravom javnosti, a polazilo ih je oko 20.000 djece, nastaje sada pitanje, kamo će se smjestiti ova djeca, kad su sve državne škole prenatrpane a osim toga veliki broj argentinske djece, koja, ulijed pomanjkanja prostora, nisu mogla polaziti škole.

U samom Buenos Airesu ima do 2.000 djece koju će trebati smjestiti u državne škole kad se zatvore talijanske.

Ovo pitanje zadaje sada i vlastima velikih briga.

Medjutim prevladava mišljenje, da se centralni odbor talijanskih škola malo prenaglo u donošenju ove odluke.

A možda su imali i svojih posebnih razloga za to!

ITALIJANSKA VOJAŠKA MOĆ V ALBANIJU

Kratko notico pod tem naslovom, ki jo je objavila »Istra« od 7. julija, je povzel vladni poljski list »Kurier Warszawski« od 18. t. m.

Društvene vijesti

MOLBE ZA DRŽAVLJANSTVO

Molimo sve emigrante koji su uložili molbe za državljanstvo i kojima su molbe već poslate Ministarstvu unutrašnjih poslova, neka nam to jave da možemo pospešiti riješenje molbe. Tom prilikom treba da nam naznače točnu adresu.

Savez jugoslovenskih emigrantskih udruženja iz Julijske Krajine Beograd, Kosovska ulica 39, IV.

STRELSKE VAJE V KRANJU

Kranj. — Na strelišču v Struževem je letos izredno živahno. Vsako nedeljo in praznik so tam strelske vaje. Emigranti včlanjeni v društvu »Sloga« se temeljito pripravljajo na tekmo, ki jo bo v avgustu priredila tuk. Strelska družina. Zmagovalci na tarči »Soča« prejmejo lepo nagrado predsednika Saveza JEU g. Dr. I. M. Čoka.

POZIV

»Istarski Dom«, zadruga za gradnju malih kuća s. o. i. u Zagrebu, poziva sve svoje članove na redovitu godišnju skupštinu, koja će se održati u nedjelju dne 6. augusta o. g. u 9 sati prije podne u prostorijama »Jugoslavenske Matice«, Varšavska ulica 6 (dvorišna zgrada). Dnevni red: 1. Pozdrav pretsjednika. 2. Izvještaj tajnika (poslovodje). 3. Izvještaj blagajnika. 4. Izvještaj nadzornog odbora. 5. Odrješnica upravnog i nadzornog odbora. 6. Biranje 3 člana upravnog odbora i 3 člana nadzornog odbora. 7. Eventualija. — Odbor.

O p a s k a. Upozoruje se članstvo da će se ova skupština održati neodgodivo i sa svakim brojem prisutnih članova.

VRTNA ZABAVA DRUŠTVA »ISTRA« IZ ZAGREBA

Društvo »Istra« priređuje dne 5. kolovoza veliku vrtanu zabavu na Sveticama. Bit će ugodan program, luka sreće kao i sve ostale zabavne atrakcije. Cijene minimalne tako da može svako doći. Pozivaju se Istrani i prijatelji Istrana da prisustvuju u što većem broju. Odbor.

Naši pokojnici

† JOSIPINA KRAIGHERJEVA

Dne 25. t. m. se je umrla v Ljubljani ga. Josipina Kraigherjeva iz ugledne postojnske družine Lavrenčičeve. Pokojnica je bila sestra pok. našega poslanca in voditelja na Notranjskem Josipa Lavrenčiča. Rodila se je v Postojni pred 83 leti. Roditelji so ji posvetili vso skrbno vzgojo. Poročila se je pok. Alojziju Kraigherjem ter vzgojila vse svoje sinove in hčere v zavodne Slovence. Vseh je bilo trinaest, a njen prvi otrok je bil dr. Lojz Kraigher, naš znani kulturni delavec in cenjeni pisatelj. Od ostalih otrok so še živi ga. Stana por. Boštjančič v Mariboru, ga. Helena por. Rode, notar Tone Kraigher, Josip in Avgust. Svetovna vihra ji je pobrala dva sinova, enega pa ji je ugrabila nesreča. — Dr. L. Kraigherju kakor tudi ostalim našim iskreno sožalje!

† FRANCE ŠVARA

Dne 16. julija t. l. v Moščenicah nenadoma umri upokojeni župnik France Švara, ki je bil dolga leta dušni pastir v Vrtojbi pri Gorici. Vest o njegovi smrti se je hitro razširila po vsej deželi, kjer je imel pokojni mnogo prijateljev in znancev. France Švara se je rodil v Gorjanskem 7. julija 1874. Po končanih šolah je bil najprej kaplan pri Sv. Luciji, pozneje pa v Devinu. Nekaj let pred vojno je prišel za vikarja v Šempolaj in tu tudi ostal vsa leta vojne vihre. Od tu se je preselil v Vrtojbo, kjer je z veliko požrtvovalnostjo postavil farno cerkev in kjer je služboval vsa zadnja leta, dokler ni šel v pokoj leta 1934. Zaradi bolehanja je iskal zdravja ob morju in se naselil v Dragi Moščenici, kjer pa ga ni našel in podlegel težkemu bolehanju. Pokopali so ga na moščenickem pokopališču 18. t. m., kamor so ga spremili k zadnjem počitku duhovni sobratje in lepo število Vrtojičevcev.

Pokojni je bil vsestransko delaven in je po končani svetovni vojni deloval tudi izven cerkve posebno pri vojnodškodnih težavah, ki so jih imeli naši ljudje na pretek. Udeleževal pa se je tudi kot publicist in pisatelj ter sodeloval pri mnogih listih in izdajal brošure. Znan je bil kot dober prevajalec. Naj mu bo lahka istarska zemlja!

UAPŠENI ALBANCI NA TALIJANSKO-JUGOSLAVENSKOJ GRANICI

Trst. — Talijanske pogranične vlasti uapsile su u Postojni deset uglednih Albancija, koji su putovali u Trst. Ti su Albanci svojedobno pobjegli s kraljem Zogom. — Odvedeni su u Trst, gdje su ih zadržali u zatvoru Coroneo, dok ne stignu upute iz Rima od Ministarstva unutrašnjih poslova. Drži se, da su ti Albanci doputovali u Italiju u posebnoj nekoj misiji.

VIJESTI IZ DOMOVINE

NOVI KAPUCINSKI PROVINCIJAL ILIRSKJE PROVINCIJE

Celje. — V kapucinski samostan v Celju, sedež jugoslovenske ilirske kapucinske provincije so prišli iz vseh samostanov Slovenije in Hrvaške predstojnici in delegati, da izvolijo na provincijalnom kapitlju svojega novega predstojnika. Soglasno je bil izvoljen za novega ilirskega provincijala oče Linus Prah.

P. Linus Prah je bil rojen 26. maja 1869 pri Sv. Križu pri Latini. Novo mašo je pel leta 1892. Že v mladosti je dosegel, da so mu redovni predstojniki zaupali in mu poverili važnejše naloge. Posebno dobro se ga spominjajo Goričani, kjer si je z delom, ljubeznivostjo in dobroto